

Suomen jäämistöoikeus II

TESTAMENTTI- OIKEUS

Aulis Aarnio – Urpo Kangas

5., uudistettu painos

TALENTUM ■ Helsinki 2015

Copyright © 2015 Talentum Media Oy ja tekijät
Yhteistyössä Lakimiesliiton Kustannus

5., uudistettu painos

ISBN 978-952-14-2551-6

ISBN 978-952-14-2552-3 (verkkokirja)

ISBN 978-952-14-2553-0 (sähkökirja)

Taitto: NotePad

BALTO print, Liettua 2015

Palaute kirjasta: www.talentumshop.fi

Sisällys pääpiirteittäin

| | | |
|------------------|--|------------|
| I LUKU | Testamentin historialliset juuret | 1 |
| II LUKU | Testamenttioikeuden peruskäsitteet..... | 15 |
| III LUKU | Testamentin tekijän ja testamentin saajan muotokuva..... | 65 |
| IV LUKU | Testamenttaustahdon muodostuminen ja testamentin tulkinta..... | 83 |
| V LUKU | Muoto ja muotovirhe testamenttioikeudessa..... | 143 |
| VI LUKU | Kirjallinen testamentti | 159 |
| VII LUKU | Hätätilatestamentti | 187 |
| VIII LUKU | Testamentin todistamista koskevat määräykset..... | 221 |
| IX LUKU | Lapsen huollosta ja edunvalvonnasta annetut testamenttimääräykset | 281 |
| X LUKU | Testamenttioikeuden kansainväliset liittymät | 291 |
| XI LUKU | Hoitotahto, elinten luovutus ja hautaaminen | 305 |
| XII LUKU | Testamentintekokelpoisuudesta | 311 |
| XIII LUKU | Testamenttausvallan delegeominen | 397 |
| XIV LUKU | Testamentin peruuttaminen | 421 |
| XV LUKU | Keskinäinen testamentti | 497 |
| XVI LUKU | Testamentin saajaa koskevat määräykset | 529 |

Sisälllys pääpiirteittäin

| | | |
|-------------------|--|------|
| XVII LUKU | Testamenttiehdot ja niihin rinnastuvat määräykset | 573 |
| XVIII LUKU | Täysi ja rajoitettu omistusoikeustestamentti | 617 |
| XIX LUKU | Käyttöoikeustestamentti | 655 |
| XX LUKU | Tuotto-oikeustestamentti | 707 |
| XXI LUKU | Testamentin selvitysjärjestelmä | 719 |
| XXII LUKU | Testamentin hyväksyminen ja moiteoikeudesta luopuminen | 767 |
| XXIII LUKU | Testamentin moite | 803 |
| XXIV LUKU | Testamentin pätevyyttä koskevat muut kanteet | 975 |
| XXV LUKU | Testamentin tulkintakanne | 1019 |
| XXVI LUKU | Testamenttiin perustuva lainhuuto, erityinen oikeus ja vallintarajoitus | 1067 |
| | Kirjallisuus | 1085 |
| | Oikeustapaushakemisto | 1101 |
| | Lainkohtahakemisto | 1115 |
| | Asiahakemisto | 1123 |

Sisällys

| | |
|--|--------|
| SAATESANAT | V |
| LYHENTEET | XXXVII |
| I LUKU TESTAMENTIN HISTORIALLISET JUURET | 1 |
| 1 Testamentti roomalaisessa oikeudessa | 1 |
| Instituution synty | 1 |
| Syntyy johtaneet syyt | 2 |
| 2 Testamentti germaanisessa oikeudessa | 3 |
| Lakimääräisen perimyksen yksinomaisuuden periaate .. | 3 |
| Testamentin omaksuminen germaanisessa oikeudessa .. | 4 |
| 3 Testamentti common law -oikeudessa | 6 |
| Varhaisvaiheen reseptio | 6 |
| Testamentti-instituution leviäminen Euroopan ulkopuolelle | 7 |
| 4 Testamentin rantautuminen Pohjolan perille | 7 |
| Välisatamana Tanska | 7 |
| Ensimmäiset testamentit Ruotsi-Suomessa | 8 |
| Vuoden 1686 testamenttisääntö 1734 lain esikuvana .. | 9 |
| Maan luonnosta lakiosaan | 10 |
| Testamentin sääntely vuosina 1966–2015 | 12 |
| II LUKU TESTAMENTTIOIKEUDEN PERUSKÄSITTEET | 15 |
| 1 Pakottava ja tahdonvaltainen testamenttioikeus | 15 |
| Testamentin nykyinen sääntely | 15 |
| Lakimääräisen perimyksen ja testamenttiperimyksen suhde | 16 |

Sisällys

| | |
|---|----|
| 2 Testamenttikäsitteen käyttötavoista | 17 |
| Tahdonilmaisu ja testamenttiasiakirja | 17 |
| Testamentti erottelukäsitteenä | 19 |
| 3 Testamentin määritelmä | 20 |
| Määritelmäryitykset | 20 |
| Perustunnusmerkit ja liitännäiset tunnusmerkit | 21 |
| Tunnusmerkistöerottelun perusta | 22 |
| Kuolemanvaraisuus perustunnusmerkkinä | 23 |
| Kuolemanvaraislahjasta | 24 |
| Positiivinen perintösopimus | 28 |
| ”Jäämistöä koskeva” perustunnusmerkkinä | 29 |
| Digitaalinen jäämistövarallisuus | 30 |
| ”Vastikkeettomuus” perustunnusmerkkinä | 35 |
| Testamentti ja lahja | 38 |
| Testamentti ja lahjanlupaus | 40 |
| Vastikkeellinen vaihdanta ja testamentti | 43 |
| Testamentti ja henkivakuutuksen edunsaajamääräys ... | 46 |
| Yksipuolisuus liitännäisenä tunnusmerkkinä | 49 |
| Peruutettavuus liitännäisenä tunnusmerkkinä | 50 |
| Muotovaatimus liitännäisenä tunnusmerkkinä | 50 |
| Testamentti lakimääräisen perimysjärjestyksen muotoajana | 51 |
| Testamentin yksilöinti | 52 |
| 4 Testamenttiluokitukset | 54 |
| Numerus clausus -periaate ja testamentti | 54 |
| Yleisjälkisäädöksen ja erityisjälkisäädöksen erot | 55 |
| Erilaiset legaatit | 56 |
| Määräämisvallan laajuuteen perustuva erottelu | 57 |
| Fideikommissaarinen testamentti | 57 |
| Eri testamenttityyppien oikeusvaikutukset | 59 |
| Testamenttiluokitusten käytännöllinen merkitys | 60 |
| III LUKU TESTAMENTIN TEKIJÄN JA TESTAMENTIN SAAJAN MUOTOKUVA | |
| 1 Testamenttausfrekvenssi | 65 |
| Varallisuuden jakautuminen ja jäämistöt | 65 |
| Varallisuuden jakautuminen kotitalouksien sisällä | 69 |

| | |
|--|-----------|
| Testamenttien yleisyys | 70 |
| Testamentti ja perittävän siviilisäätö | 71 |
| Testamenttijäämistön suuruus | 72 |
| 2 Testamentti ja elämänkaari | 72 |
| Testamentin tekijän ikä | 72 |
| Testamentin saajien ikä | 76 |
| Testamentin saajan henkilö | 76 |
| 3 Testamenttimääräysten sisältö | 79 |
| Testamenttiluokitukset | 79 |
| Yleisjälkisäädös vai legaatti | 80 |
| Testamentin toissijaismääräys | 80 |
| Testamentin saajien lukumäärä | 81 |
| 4 Valtion jäämistösaanto ja testamentti | 81 |
| Valtion oikeuden syrjäyttäminen testamentilla | 81 |
| Säätiön ja nimikkorahaston perustaminen testamentilla | 82 |
| IV LUKU TESTAMENTTAUSTAHDON MUODOSTUMINEN JA TESTAMENTIN TULKINTA | 83 |
| 1 Testamenttausvapaus ja lakimääräisten perillisten intressit | 83 |
| Intressien yhteensovittaminen | 83 |
| Testamenttausvapaus perusoikeutena | 84 |
| 2 Testamentin suunnittelussa huomioon otettavat seikat | 85 |
| Perintö- ja lahjaverojärjestelmä | 85 |
| Veroseuraamus testamentin sisältöön vaikuttavana tekijänä | 89 |
| Lakiosasäännöstö testamentin sisältöön vaikuttavana tekijänä | 92 |
| Aviovarallisuussäännöstö testamentin sisältöön vaikuttavana tekijänä | 93 |
| Testamentin tulkintaohjeet testamentin sisältöön vaikuttavina tekijöinä | 95 |
| 3 Testamentin suunnittelusta testamentin laatimiseen | 96 |
| Testamentin laatiminen ja avustajan velvollisuudet | 96 |
| Testamenttiasiakirjan synty prosessina | 98 |

| | |
|---|-----|
| 4 Testamenttaustahdon aitouden ja pysyvyyden takeet | 99 |
| Menettelysäännökset testamentin tekijän tahdonilmaisun suojana | 99 |
| Muoto oikeusvarmuustekijänä | 100 |
| Testamentin tallettaminen asiakirjan säilymisen takeena | 102 |
| Testamenttitahdonilmaisun sisällölliset takeet..... | 107 |
| Testamentin selvitysprosessi menettelyllisenä takeena .. | 107 |
| 5 Testamentin tulkinta | 108 |
| Testamenttia koskevien oikeusohjeiden tulkinta | 108 |
| Testamentin tulkinnan ja laintulkinnan ero | 112 |
| Tulkinnan kohteesta | 113 |
| Testamentin ominaisluonne tulkintaan vaikuttavana tekijänä..... | 114 |
| Tulkinnan tueksi kehitetyt ratkaisuperiaatteet..... | 117 |
| Tulkintaperiaatteet..... | 118 |
| Tulkintaohjeet | 118 |
| Erottelun teoreettinen hyväksyttävyyys | 119 |
| Vieraan tahdon eliminoiminen | 121 |
| Nojatuoliperiaate | 122 |
| Kokonaisajatuksen selvittäminen..... | 124 |
| Sanonnan erittely | 125 |
| Testamentin täsmentäminen | 127 |
| Testamentin pääajatus..... | 128 |
| Tulkinta-aineiston rajoittamattomuus..... | 131 |
| Testamentin täydentäminen | 133 |
| Täydentämisen ja tulkinnan ero..... | 134 |
| Tulkinta-aineisto | 136 |
| Sanarajaperiaate ja testamentin liitteet..... | 137 |
| Muu tulkinta-aineisto | 140 |
| V LUKU MUOTO JA MUOTOVIRHE | |
| TESTAMENTTIOIKEUDESSA | 143 |
| 1 Muotomääräysten kolmijako | 143 |
| Varsinaiset, epävarsinaiset ja ohjesisällölliset muotomääräykset..... | 143 |

| | | |
|----------------|---|-----|
| | Muotovirheopin peruspiirteet | 144 |
| | Muoto ja kohtuusharkinta | 145 |
| 2 | Muoto-funktio-konstruktio | 147 |
| | Tavoiterationaalinen muotovirhekäsitys | 147 |
| | Muodon tehtävät | 149 |
| | Testamenttimuoto muodon tehtävien kannalta..... | 151 |
| | Muoto testamentin tekijän tahdon garantiana | 153 |
| | Muoto-funktio-konstruktio arviointia..... | 154 |
| | Korkeimman oikeuden näkemys muodon merkityksestä | 155 |
| VI LUKU | KIRJALLINEN TESTAMENTTI | 159 |
| 1 | Testamentti asiakirjana | 159 |
| | Kahvipuheista määrämuotoon | 159 |
| | Muotomääräyksen kattavuus | 160 |
| | Asiakirjavaatimus | 161 |
| | Testamentin teksti ja kieli | 161 |
| | Testamentin alusta | 162 |
| | Testamentin päiväys..... | 162 |
| | Oikea ja väärä otsikko | 165 |
| 2 | Testamentin tekijän allekirjoitus | 166 |
| | Nimikirjoitus..... | 166 |
| | Avustettu allekirjoitus | 169 |
| | Allekirjoituksen tunnustaminen | 170 |
| | Tekstattu allekirjoitus | 173 |
| | Puumerkki..... | 174 |
| | Näkövammaisen henkilön testamentti | 176 |
| | Kirjoituskyvyttömän henkilön testamentti | 176 |
| | Allekirjoituksen selkeys ja ymmärrettävyys | 182 |
| 3 | Kysymyksiin vastaamalla tehty testamentti | 183 |
| | Käyttöala | 183 |
| | Aloitevalta testamentin tekemiseen | 183 |
| | Menettelyohjeet | 183 |
| 4 | Testamentin muoto ja perinnöttömäksi tekeminen ... | 184 |
| | Varsinainen perinnöttömäksi tekeminen..... | 184 |
| | Menettelysäännökset..... | 184 |

| | |
|---|-----|
| VII LUKU HÄTÄTILATESTAMENTTI | 187 |
| 1 Hätätilatestamenttia koskevien säännösten oikeuspoliittinen perusta | 187 |
| Oikeudenmukaisuuden ja oikeusvarmuuden jännite ... | 187 |
| Ratkaiseva hätätila..... | 188 |
| 2 Suullinen hätätilatestamentti | 190 |
| Kahden todistajan hätätilatestamentti | 190 |
| Kirjallisen testamentin laatimisen estävä pakottava syy | 191 |
| Hätätilatestamentti ja testamentin ineksisenssi..... | 199 |
| Suullista testamenttia rasittava pätemättömyys ja sen korjautuminen | 201 |
| Testamenttitahdonilmaisun keskeneräisyys | 202 |
| 3 Kirjallinen hätätilatestamentti | 203 |
| Holografinen testamentti | 203 |
| Omakätisyys holografisen testamentin tunnusmerkkinä..... | 205 |
| Sekatekniikalla laadittu hätätilatestamentti | 206 |
| Sielullinen ahdinkotila ja hätätilatestamentin muodon moitteettomuus | 209 |
| Itsemurhaa edeltävä ahdinkotila | 210 |
| Hätätilatestamentin raukeaminen | 215 |
| 4 Testamentin laatimista koskeva toimeksianto ja toimeksiantajan kuolema | 216 |
| Suullinen toimeksianto | 216 |
| Testamenttiluonnoksen allekirjoittaminen | 218 |
| | |
| VIII LUKU TESTAMENTIN TODISTAMISTA KOSKEVAT MÄÄRÄYKSET | 221 |
| 1 Kahden todistajan järjestelmä | 221 |
| Testamentti kansankokouksessa | 221 |
| Perussääntö | 222 |
| Testamentin todistamisen juhlamuotoisuudesta..... | 223 |
| 2 Testamentin todistajien yleinen ja erityinen kelpoisuus | 224 |
| Yleiset edellytykset todistajan tehtävään | 224 |
| Erityiset edellytykset todistajan tehtävään | 224 |

| | | |
|----------|--|-----|
| 3 | Todistajien esteettömyys | 226 |
| | Esteettömyyden määrittämishetki | 226 |
| | Testamentin tekijän ja todistajan sukulaisuus- tms. suhde jääviysperusteena | 228 |
| | Aviopuoliso ja parisuhdekumppani | 228 |
| | Sukulainen..... | 229 |
| | Sivusukulaisuus | 229 |
| | Sivusukulaisen aviopuoliso ja parisuhdekumppani | 230 |
| | Etenevä ja takeneva lankous | 231 |
| | Testamentin sisällöstä johtuva todistajan esteellisyys .. | 232 |
| | Edunvalvoja testamentin todistajana | 236 |
| | Hoitohenkilökunta testamentin todistajana | 236 |
| | Oikeushenkilön hyväksi laaditun testamentin todistaminen | 238 |
| | Hallituksen jäsenyys esteperusteena | 239 |
| | Säätiön hyväksi tehdyn testamentin todistaminen | 242 |
| | Yhtiön hyväksi tehdyn testamentin todistaminen | 243 |
| | Prokuristi testamentin todistajana | 244 |
| | Seurakunnan hyväksi tehdyn testamentin todistaminen | 245 |
| | Esteellisyyden aiheuttama pätemättömyys..... | 248 |
| 4 | Testamentin toimeenpanija testamentin todistajana | 248 |
| | Pääsääntönä esteettömyys..... | 248 |
| | Toimeenpanijan saaman edun aiheuttama esteellisyys..... | 249 |
| 5 | Yhtäaikaisuusvaatimus | 250 |
| | ”Kahden todistajan ollessa yhtäaikaa läsnä” | 250 |
| | Testamentin todistaminen prosessina..... | 255 |
| | Sallittuja todistamistapoja | 257 |
| 6 | Tietoisuusvaatimus | 260 |
| | Todistajien tietoisuus oikeustoimesta | 260 |
| | Puuttuva tietoisuus oikeustoimesta | 261 |
| | Tietoisuuden merkitys testamenttia koskevassa ineksistenssiarviossa..... | 262 |
| | Tietoisuus testamentin sisällöstä | 266 |

Sisällys

| | |
|---|-----|
| 7 Kuoreen suljettu testamentti | 267 |
| Todistuksen kirjoittaminen kirjekuoren päälle | 267 |
| Myöhempien merkintöjen merkitys | 269 |
| 8 Testamentin todistuslauselma | 270 |
| Ohjesisältöinen määräys | 270 |
| Todistajia koskevat tiedot | 272 |
| Testamentin tekijää koskevat tiedot | 273 |
| Tiedot todistustapahtumasta | 275 |
| Todistusklausuulin merkitys ja näyttövelvollisuus | 275 |

IX LUKU LAPSEN HUOLLOSTA JA EDUNVALVONNASTA

ANNETUT TESTAMENTTIMÄÄRÄYKSET

| | |
|--|-----|
| 1 Määräys lapsen huollosta | 281 |
| Lapsen huollosta määrääminen | 281 |
| 2 Määräys lapsen edunvalvojasta | 282 |
| Lapsen edunvalvoja suoraan lain nojalla | 282 |
| Edunvalvojan esteettömyys ja sopivuus | 284 |
| 3 Edunvalvojan sijaisen tehtävät | 286 |
| Testamentissa määrätyn omaisuuden hoitajan velvollisuudet | 286 |
| Omaisuusluettelon laatiminen | 287 |
| Holhustoimilain kanssa ristiriitaiset testamenttiehdot | 288 |

X LUKU TESTAMENTTIOIKEUDEN KANSAINVÄLISET

LIITYMÄT

| | |
|---|-----|
| 1 Sääntelytarve ja säännöstausta | 291 |
| Liitymät ulkomaiseen lainsäädäntöön | 291 |
| Haagin yleissopimus testamenttimääräysten muotoa koskevien lakiristiriitojen ratkaisemiseksi | 294 |
| Pohjoismainen perintösopimus | 296 |
| Euroopan unionin perintöasetus | 297 |
| 2 Muualla kuin Suomessa oleva omaisuus | 300 |
| Suomessa laadittuun testamenttiin sisältyvän määräyksen täytäntöönpano EU:n ulkopuolella | 300 |
| Eurooppalainen perintötodistus | 301 |
| Testamenttimääräysten ristiriita | 302 |

| | |
|--|-----|
| XI LUKU HOITOTAHTO, ELINTEN LUOVUTUS JA HAUTAAMINEN | 305 |
| 1 Hoitotahdon ilmaiseminen | 305 |
| Hoitotahdon luonne | 305 |
| 2 Vainajaan kohdistuvat toimenpiteet | 307 |
| Elinten irrottaminen | 307 |
| Hautaamista koskevat määräykset | 309 |
| XII LUKU TESTAMENTINTEKOKELPOISUUDESTA | 311 |
| 1 Edunvalvonnan alaisen henkilön testamentintekokelpoisuus | 311 |
| Testamentin tekijän ikää koskevat määräykset..... | 311 |
| Edunvalvojan asemasta | 312 |
| Alaikäisen vallitsema omaisuus..... | 312 |
| Vajaavaltaisuusvirheen vaikutus | 314 |
| Määrätty edunvalvoja ja päämiehen testamentintekokelpoisuus | 314 |
| 2 Testamentintekokelpoisuus oikeudellisena kategoriana | 322 |
| Oikeustoimikelpoisuus ja testamentintekokelpoisuus.. | 322 |
| Testamentintekokelpoisuus ja alentunut kyky itsenäiseen tahdonmuodostukseen..... | 325 |
| Testamentin pätevyyden kannalta merkityksetön häiriötila | 327 |
| Testamentin pätevyyden kannalta merkityksellinen häiriötila | 331 |
| Valoisa hetki | 335 |
| 3 Ahdistuneisuushäiriöt ja testamentintekokelpoisuus | 340 |
| Täsmentynyt tautikäsitteistö | 340 |
| Ahdistuneisuushäiriön vaikutus testamentintekokelpoisuuteen | 340 |
| 4 Psykoosit ja testamentintekokelpoisuus | 341 |
| Todellisuudentajun hämärtyminen | 341 |
| Akuutti psykoosi | 345 |
| Krooniset psykoosit ja testamentintekokelpoisuus | 346 |
| Skitsofrenia | 346 |

| | | |
|----------|---|------------|
| | Kaksisuuntaiset mielialahäiriöt ja testamentintekokelpoisuus | 350 |
| 5 | Etenevien muistisairauksien vaikutus testamentintekokelpoisuuteen | 351 |
| | Etenevät muistisairaudet | 351 |
| | Dementiaa edistävät sairaudet ja testamentintekokelpoisuus | 353 |
| | Lievä dementia ja testamentintekokelpoisuus | 358 |
| | Keskivaikea dementia ja testamentintekokelpoisuus ... | 361 |
| | Vaikea dementia ja testamentintekokelpoisuus | 364 |
| | Vaikean dementian loppuvaihe ja testamentintekokelpoisuus | 367 |
| | Tylsistymisen eteneminen vaiheittain | 370 |
| 6 | Humalatilän vaikutus testamentintekokelpoisuuteen | 372 |
| | Alkoholi ja testamentti..... | 372 |
| | Runsaan alkoholinkäytön aiheuttama aivojen degeneroituminen | 373 |
| | Kroonisen alkoholistin testamentti | 374 |
| 7 | Huumausaineiden ja niihin rinnastuvien aineiden vaikutus testamentintekokelpoisuuteen..... | 377 |
| | Mielentilaan vaikuttavat aineet | 377 |
| | Huumausaineriippuvuus ja testamentintekokelpoisuus | 378 |
| | Huumeriippuvaisen testamentintekokelpoisuuden arviointi | 379 |
| 8 | Afasian vaikutus testamentintekokelpoisuuteen..... | 381 |
| | Afasian ilmenemismuodot | 381 |
| | Sanamykyys ja testamentintekokelpoisuus | 381 |
| | Afasiapotilaan testamentintekokelpoisuuden arvioiminen..... | 384 |
| | Esimerkki afaatikon testamentin laatimisesta | 384 |
| | Sensorinen afasia ja testamentintekokelpoisuus | 385 |
| | Amnestinen afasia ja testamentintekokelpoisuus..... | 386 |
| | Afasiapotilaan tekemän testamentin sisältömääräykset | 387 |
| | Muu kuin afasiasta johtuva kyvyttömyys | 388 |

| | |
|--|-----|
| 9 Kehitysvammaisuuden vaikutus | |
| testamentintekokelpoisuuteen | 389 |
| Perintökaaren vanhentunut käsitteistö | 389 |
| Vammaisuuden viisiluokitus | 389 |
| Kehitysvamman vaikutuksen punninta | 390 |
| Heikkolahjaisuuden vaikutus | |
| testamentintekokelpoisuuteen | 391 |
| 10 Muiden sairauksien vaikutus | |
| testamentintekokelpoisuuteen | 393 |
| Aidsdementia | 393 |
| Liikeratojen kovettumistauti | 394 |
| 11 Oikeuskäytännön viesti oikeuspolitiikalle | 395 |
| XIII LUKU TESTAMENTTAUSVALLAN DELEGOIMINEN | 397 |
| 1 Periaatteelliset lähtökohdat | 397 |
| Testamentti henkilökohtaisena oikeustoimena | 397 |
| Valtuutus ja testamentti | 397 |
| 2 Varsinainen delegointi | 400 |
| Päättävällän siirto | 400 |
| Täytäntöönpano-ohjeet | 401 |
| Valta valita toimeenpanija | 403 |
| Testamentin saajien piirin täsmentäminen | 405 |
| Määräys jäämistön käyttötavasta | 407 |
| Testamentin saajan optiovalta | 408 |
| Tosiasiallisesta delegoinnista | 409 |
| 3 Säätiön perustaminen testamentilla uuden säätiölain | |
| mukaan | 411 |
| Perustamistarkoitus ja säätiön alkupääoma | 411 |
| Perustettavan säätiön tarkoituksen täsmentäminen | 413 |
| Säätiön perustamistoimista huolehtivan toimivalta | 415 |
| XIV LUKU TESTAMENTIN PERUUTTAMINEN | 421 |
| 1 Viimeisen tahdon kunnioittamisen periaate | 421 |
| Peruuttamaton tahdonilmaisu kuoleman varalta | 421 |
| Vapaan peruuttamisen periaate | 421 |
| Peruuttamisen nykyinen sääntely | 422 |
| Tehoton peruuttamattomuussitoumus | 422 |

Sisällys

| | | |
|----------|--|-----|
| 2 | Peruuttamiskelpoisuudesta | 423 |
| | Peruuttamiskelpoisuuden suhde testamentintekokelpoisuuteen | 423 |
| | Peruuttamiskelpoisuuden menettäminen | 424 |
| | Peruuttamiskelpoisuuden punnintahetki..... | 429 |
| 3 | Testamentin muodossa tapahtuva peruutus | 431 |
| | Peruuttamistarkoitus | 431 |
| | Ristiriitaisten testamenttimääräysten toimeenpano | 432 |
| | Osittainen päällekkäisyys | 434 |
| | Täydellinen päällekkäisyys | 440 |
| | Peruuttamistahdon tulkinnasta | 445 |
| | Testamentin tekstin yliviivaaminen | 448 |
| | Testamentin konkludenttinen peruuttaminen..... | 450 |
| 4 | Erillinen peruutusasiakirja | 452 |
| | Peruutustahdon ilmaiseminen kirjallisesti | 452 |
| | Muotovirheinen testamentti peruutusasiakirjana | 455 |
| 5 | Suullinen peruutus | 457 |
| | Peruuttamistahdonilmaisun selkeys | 457 |
| | Riittävän näytön arviointiperiaatteet | 458 |
| 6 | Testamentin hävittäminen ja häviäminen | 461 |
| | Asiakirjan tahallinen tuhoaminen | 461 |
| | Kadonnut testamentti ja testamentin peruuttaminen .. | 463 |
| | Testamentin katoaminen testamentin tekijän tahtomatta | 466 |
| | Testamentin hävittäminen testamentin tekijän tieteen ja tietämättä | 472 |
| 7 | Testamentin peruuttaminen ja todistustaakka | 475 |
| | Vahvan näytön vaatimus | 475 |
| | Todistustaakka ja oikeusvarmuus | 477 |
| | Testamentin tallettamisen vaikutus peruutusolettamaan | 478 |
| | Testamentin jäljennöksen ja kaksoiskappaleen vaikutus peruuttamisolettamaan | 480 |
| | Testamentin väitetty kaksoiskappale | 484 |
| | Alkuperäinen testamentti muun kuin testamentin tekijän hallussa..... | 485 |

| | | |
|----------------|--|-----|
| 8 | Peruutuksen yhteydessä annetut uudet määräykset.. | 486 |
| | Testamentin määrämuotoisuus | 486 |
| | Testamentin tulkinta-aineisto ja peruuttamistahdon tulkinta | 487 |
| 9 | Peruutuksen peruutus | 489 |
| | Oikeusvaikutukset | 489 |
| | Tallessaolovaatimus | 492 |
| 10 | Testamentin peruuttamisen pätemättömyydestä | 493 |
| | Sääntelemätön tilanne..... | 493 |
| | Testamentin peruuttaminen omaisuutta luovuttamalla | 495 |
| XV LUKU | KESKINÄINEN TESTAMENTTI..... | 497 |
| 1 | Keskinäisen testamentin historiallinen tausta | 497 |
| | Ensimmäinen suomalainen keskinäinen testamentti ... | 497 |
| | Keskinäisten testamenttien yleistyminen | 498 |
| | Keskinäinen testamentti ja perintösopimus | 498 |
| 2 | Keskinäisen testamentin rakenne | 500 |
| | Aviopuolisoiden keskinäinen testamentti | 500 |
| | Testamenttimääräysten riippuvuus toisistaan | 501 |
| | Muiden kuin aviopuolisoiden keskinäinen testamentti..... | 502 |
| 3 | Keskinäisen testamentin peruuttaminen | 504 |
| | Peruuttamiseen liittyvät pääongelmat | 504 |
| | Keskinäinen testamentti kahden testamentin yhdistelmänä | 504 |
| | Keskinäisen testamentin peruuttamisen tehottomuudesta | 507 |
| | Sallittu yksipuolinen peruuttaminen | 507 |
| | Välipuhe testamentin peruuttamattomuudesta..... | 510 |
| | Olennaisten edellytysten vastainen määräyksen peruuttaminen | 511 |
| | Keskinäisen testamentin toissijaismääräyksen muuttaminen | 513 |
| | Toissijaismääräyksen sallittu muuttaminen | 515 |
| | Olennaisten edellytysten vastainen testamentin toissijaismääräyksen muuttaminen | 519 |
| | Todistustaakka..... | 523 |

Sisällys

| | |
|---|-----|
| Kanteen nostaminen | 525 |
| Keskinäinen testamentti ja perintöverotus..... | 526 |
| XVI LUKU TESTAMENTIN SAAJAA KOSKEVAT | |
| MÄÄRÄYKSET | 529 |
| 1 Yleiset edellytykset | 529 |
| Oikeuskelpoisuus testamenttisaannon edellytyksenä .. | 529 |
| Yhdenvertaisuusperiaate..... | 532 |
| 2 Erityiset edellytykset | 533 |
| Perustilanne | 533 |
| Perättäiset testamentin saajat..... | 533 |
| Testamentin tekijän ja saajan samanaikainen kuolema.. | 534 |
| Testamentin viimesaaja..... | 534 |
| Testamentin ensisaajan ja viimesaajan oikeusasema..... | 536 |
| Sallittuja testamenttausvaihtoehtoja | 537 |
| Edunvalvojan määrääminen testamentin saajaa varten..... | 539 |
| 3 Sijaantulo-oikeudesta testamenttioikeudessa | 542 |
| Testamentissa nimetyn saajan kuolema | 542 |
| Sijaantulo-olettama | 544 |
| Sijaantulon edellytykset..... | 545 |
| Sijaantulevan saajan määräytyminen | 549 |
| 4 Yleisjälkisäädöksen saajien osuukien lisääminen | 556 |
| Ius accrescendi -periaate..... | 556 |
| Tulkintaohjeen toissijaisuus | 558 |
| 5 Elämäkumppanin hyväksi tehty testamentti | 559 |
| Kihlakumppanin tai aviopuolison hyväksi tehty testamentti | 559 |
| Tulkintaohjeen harkinnanvaraisuus | 563 |
| Avopuolison hyväksi tehty testamentti | 567 |
| Testamentin raukeaminen..... | 571 |
| XVII LUKU TESTAMENTTIEHDOT JA NIIHIN RINNASTUVAT | |
| MÄÄRÄYKSET | 573 |
| 1 Ehtotyyppit | 573 |
| Ehdon käsite | 573 |
| Ehtojen ajallinen kohdentuminen | 574 |

| | |
|---|------------|
| Ehtojen velvoittavuus..... | 574 |
| Ehtojen tulkinta..... | 575 |
| Ehdonluonteisten määräysten ja varsinaisten ehtojen välinen ero | 575 |
| 2 Lykkäävät ja purkavat ehdot | 577 |
| Lykkäävä ehto..... | 577 |
| Purkava ehto..... | 578 |
| 3 Testamenttiin liitetyt tarkoitelmääräykset | 579 |
| Merkityssisältö | 579 |
| Varsinainen tarkoitelmääräys | 580 |
| Tarkoitelmääräyksen velvoittavuus | 582 |
| Luonnollisen henkilön hyväksi tehtyyn testamenttiin liitetty tarkoitelmääräys | 582 |
| Oikeushenkilön hyväksi tehtyyn testamenttiin liitetty tarkoitelmääräys..... | 585 |
| Valtion hyväksi tehtyyn testamenttiin liitetty tarkoitelmääräys..... | 587 |
| Testamentissa annettu määräys testamentti- omaisuuden käyttämisestä tiettyyn tarkoitukseen | 589 |
| 4 Permutaatio | 589 |
| Testamentin tekijän todellisuuskäsitys | 589 |
| Edellytysten raukeaminen ja motiivierehdys..... | 590 |
| Vetoaminen edellytysten raukeamiseen | 591 |
| Tarkoitelmääräys ja julkisyhteisön tulkintavalta | 592 |
| 5 Positiiviset ehtomääräykset..... | 594 |
| Testamentin tekijän omaa hoitoa koskeva ehto | 594 |
| Hoitovelvoitteen laiminlyönti | 595 |
| Kolmannen henkilön hoitoa koskevat määräykset testamentissa..... | 595 |
| Haudan hoitoa koskevat määräykset testamentissa | 598 |
| 6 Negatiiviset ehtomääräykset | 600 |
| Testamentissa asetettu omaisuuden luovutuskielto..... | 600 |
| Luovutuskiellon rikkominen..... | 602 |
| Muut kieltomääräykset | 604 |
| Määräys lakiosan suorittamisesta rahassa | 606 |
| Avio-oikeuden poissulkeminen testamentilla | 608 |

Sisällys

| | | | |
|---------------------------------------|---|-----|-----|
| 7 | Kielletyt testamenttiehdot | 611 | |
| | Soveltamisala | 611 | |
| | Lainvastainen ehto | 612 | |
| | Hyvän tavan vastainen ehto | 612 | |
| | Mahdoton ehto..... | 615 | |
| | Mahdoton ehto ja testamentin toimeenpano | 615 | |
| | | | |
| XVIII LUKU TÄYSI JA RAJOITETTU | | | |
| OMISTUSOIKEUSTESTAMENTTI | | | 617 |
| 1 | Sukuperimyksen ja tarveperimyksen jännite | 617 | |
| | Testamenttimääräys sosiaaliturvamääräyksenä..... | 617 | |
| | Lakimääräisen perimyksen turvatehtävä | 617 | |
| 2 | Täysi omistusoikeustestamentti | 619 | |
| | Testamentatun oikeuden laajuus..... | 619 | |
| | Täysi omistusoikeus ilman lisämääreitä | 619 | |
| | Testamentin saajan oikeudellinen asema | 622 | |
| 3 | Rajoitettu omistusoikeustestamentti | 623 | |
| | Tunnusmerkkinä perättäisseuraanto | 623 | |
| | Toissijaismääräyksen välitön oikeusvaikutus..... | 623 | |
| | Lesken ja lakimääräisten perillisten etujen yhteensovittaminen | 626 | |
| | Rajoitetun omistusoikeustestamentin tulkintaohje | 627 | |
| | Rajoitettua omistusoikeustestamenttia koskevan tulkintaohjeen soveltamisedellytykset | 628 | |
| | Tulkintaohjeen toissijaisuudesta..... | 629 | |
| | Toissijaismääräys muiden kuin puolisoiden testamentissa | 632 | |
| | Ensisaaajan oikeuden sisältö | 635 | |
| | Ensisaaajan oikeus lahjoittaa testamentin nojalla saamaansa omaisuutta | 637 | |
| | Jäljelle jäänyt omaisuus | 638 | |
| | Ensisaaajan testamenttausvalta..... | 639 | |
| | Kaksi rajoitusta | 641 | |
| | Arvomääräinen rajoitus | 641 | |
| | Testamenttausvallan esinekohtainen rajoitus..... | 643 | |
| | Testamentin ensisaaajan määräämisvalta ja perättäislegataarin oikeussuoja..... | 645 | |

| | | |
|-----------------|--|-----|
| | Sijaissuoritus pesästä | 648 |
| | Surrogaattiperiaate | 649 |
| 4 | Testamentin toissijaiset saajat | 650 |
| | Toissijaismääräyksen tulkinnasta..... | 650 |
| | Toissijaisten saajien piirin määrittymishetki | 652 |
| | Lesken uuden avioliiton vaikutus | 654 |
| XIX LUKU | KÄYTTÖOIKEUSTESTAMENTTI | 655 |
| 1 | Sääntelytavoitteet ja -keinot | 655 |
| | Käyttöoikeustestamentin tehtävät | 655 |
| | Sovellettavat oikeusohjeet | 656 |
| | Käyttöoikeuden alaisen omaisuuden omistusoikeus.... | 657 |
| | Jäämistön jako käyttöoikeuden voimassa ollessa | 657 |
| 2 | Käyttöoikeus ja kuolinpesän selvitys | 658 |
| | Kuolinpesän hallinto ennen käyttöoikeustestamentin täyttämistä | 658 |
| | Selvitysvastuu..... | 659 |
| 3 | Ositus ja käyttöoikeus | 660 |
| | Käyttöoikeuden kohteen täsmentäminen | 660 |
| | Käyttöoikeus ja perinnönjaon sisältö | 661 |
| | Käyttöoikeuden arvo osituksessa | 662 |
| | Lakiosa ja käyttöoikeus | 664 |
| | Tasingon maksaminen ja käyttöoikeus..... | 665 |
| 4 | Käyttöoikeustestamentin tulkinta | 666 |
| | Leskelle suojea tulkinta-asenne..... | 666 |
| | Tulkintaohjeiden toissijaisuus | 667 |
| | Leskelle suojean tulkinnan rajat | 667 |
| 5 | Käyttöoikeuden kohde | 670 |
| | Lain sanamuoto | 670 |
| | Ruotsissa omaksuttu kanta..... | 670 |
| | Suomessa omaksuttu kanta | 671 |
| 6 | Käyttöoikeuden sisältö | 672 |
| | Suojattu käyttövapaus..... | 672 |
| | Säilyttämisperiaate | 673 |
| | Poikkeuslupa muuhun kuin sijoitustoimintaan | 675 |
| | Omaisuuden sekoittamiskielto | 675 |
| | Metsän tuotto | 676 |

Sisällys

| | | |
|----------------|---|------------|
| | Nettoperiaate, tuotto ja kustannukset | 677 |
| | Hyödylliset kustannukset | 680 |
| 7 | Käyttöoikeus ja käyttöoikeudesta määrääminen..... | 681 |
| | Yleistä disponointivallasta | 681 |
| | Käyttöoikeuden alaisen omaisuuden luovutus | 682 |
| | Käyttöoikeuden alaisen omaisuuden lahjoittaminen.... | 683 |
| | Testamenttausvalta | 686 |
| | Käyttöoikeuden luovutus | 687 |
| | Käyttöoikeuden lakkaaminen..... | 689 |
| 8 | Käyttöoikeuden alaisen omaisuuden omistajan asema | 690 |
| | Omistajan disponointikiellot | 690 |
| | Poikkeukset omistajan määräämisvallan rajoituksista .. | 690 |
| | Tuomioistuimen lupa määräämistoimeen | 691 |
| | Disponointi ilman asianmukaista suostumusta..... | 692 |
| | Jälkiperäinen hyväksyminen..... | 692 |
| | Käyttöoikeus ja perintöosuuden luovutus | 693 |
| | Käyttöoikeus ja esineosuuden luovutus | 694 |
| | Omistajan oikeussuoja käyttöoikeuden haltijaa vastaan | 695 |
| | Vakuus ja omaisuuden luovuttaminen uskotun miehen hallintaan | 695 |
| | Omistajan oikeus vahingonkorvaukseen..... | 697 |
| 9 | Käyttöoikeus ja ulosmittaus..... | 698 |
| | Käyttöoikeustestamentin vaikutus ulosmittaukseen kuolinpesässä | 698 |
| | Avio-oikeuden ulosmittaus..... | 699 |
| | Ulosmittaus omistajan velasta | 701 |
| | Poikkeukset ulosmittauskiellosta | 702 |
| | Pesäosuuden ulosmittaus..... | 703 |
| XX LUKU | TUOTTO-OIKEUSTESTAMENTTI..... | 707 |
| 1 | Tuotto-oikeus ja perintöoikeus | 707 |
| | Lakiosa ja tuotto-oikeustestamentti | 707 |
| 2 | Tuotto-oikeus ja kuolinpesän selvitys..... | 709 |
| | Tuotto-oikeustestamentilla määrätyn omaisuuden väliaikaishallinto | 709 |

| | |
|---|------------|
| Tuotto-oikeustestamentilla määrätyn omaisuuden varsinainen hallinto..... | 709 |
| Tuotto-oikeus ja testamentin toimeenpanija | 711 |
| Tuotto-oikeustestamentti ja oikeushenkilö toimeenpanijana | 714 |
| Tuotto-oikeus ja edunvalvojan hallinto | 714 |
| 3 Tuotto-oikeustestamentti ja disponoinnit | 715 |
| Tuotto-oikeuden alaisesta omaisuudesta määrääminen | 715 |
| Tuotto-oikeudesta disponointi inter vivos | 715 |
| Tuotto-oikeuden testamenttaaminen | 716 |
| 4 Tuotto-oikeus ja ulosmittaus | 716 |
| Ulosmittauskielto | 716 |
| Ulosmittaus omistajan velasta | 717 |
| XXI LUKU TESTAMENTIN SELVITYSJÄRJESTELMÄ | 719 |
| 1 Vanha selvitysjärjestelmä | 719 |
| Järjestelmän taustaa | 719 |
| Kolmiportainen selvitysjärjestelmä | 720 |
| Valvontajärjestelmän epäkohtia | 721 |
| Valvontasäännösten merkityksestä käytännössä..... | 724 |
| Kaksiportainen selvitys | 727 |
| 2 Uuden selvitysjärjestelmän rakenne | 729 |
| Taustaa | 729 |
| Tiedoksianto | 729 |
| Testamentin sisältömääräysten vaikutus tiedoksi antamiseen..... | 732 |
| Perillisen reaktiovelvollisuus..... | 733 |
| 3 Kenelle testamentti on annettava tiedoksi? | 733 |
| Henkilökohtaisuusperiaate | 733 |
| Eturistiriita ja testamentin tiedoksianto | 735 |
| Testamentin tiedoksianto kuolleen perillisen oikeudenomistajille..... | 735 |
| Ensiksi kuolleen puolison testamentin tiedoksianto ... | 735 |
| Lesken hyväksi tehdyn testamentin tiedoksi antaminen..... | 736 |
| Toissijaisten perillisten hyväksi tehdyn testamentin tiedoksi antaminen..... | 736 |

Sisällys

| | |
|--|------------|
| Lesken tekemä testamentti ja toissijaisten perillisten oikeus tiedoksi saamiseen | 737 |
| Tiedoksianto perättäisseuraantotapauksissa | 739 |
| Testamentin tiedoksianto konkurssissa olevalle perilliselle..... | 740 |
| Testamentin antaminen tiedoksi Valtiokonttorille | 740 |
| 4 Tiedoksiantomenettely | 740 |
| Todisteellisuusvaatimus | 740 |
| Haastemiehen välityksellä tai muutoin todistettavasti ... | 740 |
| Oikeaksi todistettu jäljennös | 741 |
| Menettely jäljennöstä todistettaessa..... | 742 |
| Testamentin tiedoksianto perunkirjoituksen yhteydessä | 743 |
| Testamentin tiedoksianto ja moiteohjaus | 744 |
| Testamentin tiedoksianto oikeudenkäynnissä..... | 745 |
| 5 Tiedoksiantoa koskevat aikamääräykset | 746 |
| Missä ajassa testamentti on annettava tiedoksi? | 746 |
| Testamenttiin perustuvan oikeuden vanhentuminen... | 747 |
| Vastaanottamistahdon ilmaiseminen | 748 |
| Edunvalvojan ilmoitus testamenttiin vetoamisesta | 749 |
| Individuaaliperiaate | 749 |
| 6 Testamentin antaminen tiedoksi erityistilanteissa | 750 |
| Testamentin peruutus ja peruutuksen antaminen tiedoksi | 750 |
| Perinnöttömäksi tekeminen ja testamentin tiedoksianto | 751 |
| Suullisen testamentin tiedoksianto | 752 |
| Perillisen hyväksymän testamentin tiedoksiantaminen..... | 752 |
| Alkuperäisen testamentin ja testamentin jäljennöksen vastaavuus | 753 |
| 7 Kollektiivitiedoksianto | 754 |
| Vanha järjestelmä..... | 754 |
| Vanhan järjestelmän kritiikki | 754 |
| Uusi järjestelmä | 755 |

| | |
|---|-----|
| 8 Testamentin tiedoksiantoa seuraavat toimet | 756 |
| Tiedoksianto ja testamentin pätevyyden selvittäminen | 756 |
| Tiedoksianto ja lakiosa..... | 757 |
| Lakiosailmoitus Virallisessa lehdessä | 757 |
| Lakiosavaatimus oikeudenkäynnissä | 758 |
| 9 Testamentista luopuminen ja testamentin tiedoksianto | 759 |
| Testamentinsaajan luopumisoikeus | 759 |
| Menettelysäännökset | 761 |
| Ehdollinen luopuminen..... | 762 |
| Luopuminen ja perintöveroseuraamus | 763 |
| Luopumisen ajalliset rajat..... | 764 |
| XXII LUKU TESTAMENTIN HYVÄKSYMINEN JA MOITEOIKEUDESTA LUOPUMINEN | 767 |
| 1 Testamentin hyväksyminen perittävän eläessä | 767 |
| Yksinkertaistettu selvitysmenettely | 767 |
| Hyväksymisen sitovuudesta eri henkilösuhteissa | 769 |
| Lakiosaperillisen asema | 771 |
| Lakiosaperilliselle maksettavan lakiosaa vastaavan korvauksen suuruus..... | 772 |
| Riidanalaisuussääntö ja testamentin lainvoima | 775 |
| 2 Testamentin hyväksyminen perittävän kuoleman jälkeen ja luopuminen vetoamasta testamenttiin | 776 |
| Testamentin hyväksyminen perittävän kuoleman jälkeen | 776 |
| Testamentista luopuminen..... | 777 |
| Milloin hyväksymistahdonilmaisu on viimeistään annettava? | 779 |
| Perillisen konkurssi ja testamentin hyväksyminen | 780 |
| Testamentin saajan konkurssi ja testamentista luopuminen | 781 |
| 3 Hyväksymisen oikeusvaikutukset | 782 |
| Testamentin hyväksymistahdonilmaisun monimerkityksisyys..... | 782 |
| Olettamana kokonaishyväksyntä..... | 785 |

Sisällys

| | |
|--|------------|
| Hyväksymistahdonilmaisun tulkintaperiaate | 785 |
| Puolisoiden keskinäisen testamentin hyväksyminen ... | 786 |
| Hyväksymiseen liitetty lakiosailmoitus | 787 |
| Testamentti hyväksyjän hyväksi | 788 |
| 4 Hyväksymistahdonilmaisun riitauttaminen | 790 |
| Hyväksymistahdonilmaisun pätemättömyys..... | 790 |
| Edellytyksenä oikeustoimikelpoisuus | 792 |
| Oikeustoimen yleiset pätemättömyysperusteet | 792 |
| Hyväksyminen ja motiivierehdys | 794 |
| Hyväksyminen ja oikeuserehdys..... | 794 |
| Hyväksytyt testamentin peruuttaminen..... | 796 |
| Hyväksymisen riitauttaminen ja testamentin moiteaika | 798 |
| Hyväksyjän selonottovelvollisuus | 798 |
| Todistustaakka | 799 |
| Hyväksymisen peruuttaminen..... | 800 |
| Hyväksytyt testamentin ineksistenssi..... | 801 |
| XXIII LUKU TESTAMENTIN MOITE | 803 |
| 1 Testamentin moite ja muut testamenttikanteet | 803 |
| Varsinainen moite | 803 |
| Muut kannekategoriat | 804 |
| 2 Testamentin moitekanteen yleiset edellytykset | 806 |
| Peruskäsitteet | 806 |
| Moiteoikeuden käsite | 807 |
| Moitekanteen käyttöala | 811 |
| 3 Testamentin moitekompetenssi | 812 |
| Yksinomaan perillisen oikeus | 812 |
| Testamentin moitekanne ja yhteishallintotoimet..... | 813 |
| Testamentin moittijan aviopuolison asema | 815 |
| Perillisasemassa olevan testamentin saajan moiteoikeus | 815 |
| Testamentin moittijan perillisasemaa koskevat yleiset ja erityiset edellytykset | 817 |
| Kantajan perillisaseman riitauttaminen | 818 |
| Adoptiolapsen oikeus moittia ottovanhemman tai tämän sukulaisen tekemää testamenttia..... | 819 |

| | |
|--|------------|
| Adoptiolain voimaantulosäännökset ja testamentin moiteoikeus | 820 |
| Toissijaisten perillisten oikeus moittia testamenttia | 821 |
| Perinnöttömäksi tehdyn perillisen moiteoikeus | 822 |
| Perinnöstä luopuneen perillisen sijaisperillisen moiteoikeus | 823 |
| Perinnöstä luopuneen oma moiteoikeus..... | 824 |
| Perintöosuuden luovuttajan ja luovutuksen saajan moiteoikeus | 824 |
| Edunvalvonta ja testamentin moite | 826 |
| Perillisen velkojat ja testamentin moite | 828 |
| Pesänselvittäjän moiteoikeus | 828 |
| Moiteoikeuden siirtyminen perillisen oikeudenomistajille | 829 |
| Valtiokonttorin oikeus moittia testamenttia | 832 |
| 4 Kuolinpesän hallinto ja jäämistöstä määrääminen moiteprosessin aikana | 833 |
| Lainvoimaa vailla olevan testamentin täyttäminen | 833 |
| Legaatin saajan asema moiteprosessin aikana | 834 |
| 5 Testamentin moiteaika | 836 |
| Määräaikaan sidottu kanne | 836 |
| Tieto testamentin moiteperusteesta moiteajan umpeuduttua | 838 |
| Testamentin moitekanteen viimeinen päivä | 839 |
| Menetetty määräaika | 839 |
| Perillisen oikeudenomistajien kanneaika | 840 |
| 6 Moitekanteen vireillepano | 840 |
| Vireilletulo..... | 840 |
| Testamentin moiteforum | 841 |
| Testamentin moiteoikeudenkäynnin vastaaja | 843 |
| Testamentin toimeenpanijan haastaminen moiteoikeudenkäyntiin | 844 |
| Lakiosan vaatiminen moiteoikeudenkäynnin yhteydessä..... | 845 |
| Moitekanteesta luopuminen..... | 846 |
| 7 Testamentin moiteperusteet..... | 847 |
| Moiteperusteiden kolmijako | 847 |

| | |
|---|------------|
| Varallisuus oikeudellisen oikeustoimen yleiset pätemättömyysperusteet ja testamentin moiteperusteet | 848 |
| Moitekanteen yksilöinti | 849 |
| 8 Virhe testamentin tekijän tahdonmuodostuksessa.... | 852 |
| Vieras tahto testamentissa | 852 |
| Taivuttelusta..... | 853 |
| Testamentintekokelpoisuuden puute ja taivuttelu..... | 856 |
| Taivuttelu moiteperusteena..... | 856 |
| Taivuttelualttius..... | 858 |
| Taivutteluolosuhteet | 863 |
| Taivuttelijan motiivi | 870 |
| Taivuttelutilanne | 876 |
| Taivuttelun todistaminen | 881 |
| Taivuttelupätemättömyydestä lainkäytössä..... | 887 |
| Testamentin tekijän pakottaminen..... | 894 |
| Testaattorin petollinen viettely ja erehdys vaikuttimissa (motiivierehdys)..... | 898 |
| 9 Todistelusta moiteoikeudenkäynnissä | 904 |
| Todistustaakan jakautuminen | 904 |
| Todistelukynnys | 906 |
| Todistuslauselman merkitys aineellisten seikkojen todistamisessa | 907 |
| Puutteellinen todistusklausuuli | 914 |
| Näytön punninta | 915 |
| Testamentin tekijää hoitaneen lääkärin tai muun asiantuntijan käsitys testamentintekokelpoisuudesta.... | 923 |
| Asiakirjoihin perustuva lääkärinlausunto testamentintekokelpoisuudesta | 928 |
| Minimental-testin merkitys arvioitaessa testamentintekokelpoisuutta | 930 |
| Maallikon käsitys testamentintekokelpoisuudesta..... | 936 |
| Ristiriitainen asiantuntijatodistelu..... | 938 |
| Testamentin laatimisessa avustaneen lakimiehen käsitys testamentintekokelpoisuudesta | 940 |
| Testamentin laatimisen yhteydessä hankittu lääkärintodistus | 945 |

| | |
|---|------------|
| Näytön hankkiminen viran puolesta | 947 |
| Testamentin tekijän terveyttä koskevien asiakirjojen ja potilastietojen julkisuus | 948 |
| Testamentin moiteoikeudenkäynnissä esitetyn näytön punninta pro et contra | 951 |
| 10 Testamentin pätevyyden arviointikriteerit | 953 |
| Hypoteettinen tahto ja testamentin saama sisältö | 953 |
| Johdonmukaisuus arviointikriteerinä | 953 |
| Tahdonsuunnan jatkuvuus | 959 |
| Testamentatun omaisuuden laatu ja laajuus | 965 |
| Kohtuullisuus ja testamentin pätevyys | 966 |
| 11 Moiteriidassa annettavan tuomion sisältö | 968 |
| Prosessin lopputulos | 968 |
| Mitä tarkoittaa ilmaisu ”on vaikuttanut”? | 969 |
| Moitekanteen johdosta annettavan tuomion muotoilu | 971 |
| Tuoton palauttamisvelvollisuus | 973 |

XXIV LUKU TESTAMENTIN PÄTEVYYTTÄ KOSKEVAT MUUT

| | |
|---|------------|
| KANTEET | 975 |
| 1 Kannevallasta | 975 |
| Perillisen oikeus muun kuin moitekanteen nostamiseen | 975 |
| Muun kuin perillisasemassa olevan henkilön nostama testamentin pätevyyttä koskeva kanne | 975 |
| 2 Peruuttamiskanne | 977 |
| Peruuttamiskanteen sisältö | 977 |
| Peruuttamiskanne ei ole määräaikaan sidottu | 978 |
| 3 Ineksistenssikanne | 982 |
| Testamenttaustahdon täydellinen puuttuminen | 982 |
| Määräaikaan sitomaton kanne | 983 |
| Väärennetty testamentti | 984 |
| Olematon suullinen testamentti | 989 |
| Testamentin tekijän allekirjoituksen puutteellisuus | 990 |
| 4 Omaisuuden hankinta- ja luovutusvelvoitetta koskeva kanne | 992 |
| Kannekompetenssi | 992 |
| Vaatimus testamenttivelvoitteen täyttämisestä | 992 |

Sisällys

| | |
|---|------|
| 5 Tehottomuuskanteet | 993 |
| Absoluuttinen ja suhteellinen kompetenssi | 993 |
| Kompetenssin puuttuminen ja kompetenssin ylitys | 993 |
| Kompetenssitehottomuudesta | 994 |
| Testamenttauskompetenssin puuttuminen saantovirheen johdosta | 996 |
| Lesken testamenttausvallan rajoitukset | 998 |
| Testamentin toissijaismääräyksestä johtuva kompetenssin puute | 1000 |
| Lesken moiteoikeus ja muu kannevalta | 1002 |
| 5 Testamenttiomaisuuden surrogaatti | 1004 |
| Testamentin tehottomuus suoraan lain nojalla..... | 1004 |
| Sijaantullutta omaisuutta koskeva tulkintaohje | 1005 |
| 6 Testamentin saajien välinen oikeudenkäynti | 1005 |
| Testamentin saajien intressikonflikti | 1005 |
| Yleistestamentin saajan ja legataarin kannevalta | 1006 |
| Testamentin toissijaissaajan kannevalta | 1006 |
| Testamentin saajan kannevallan edellytykset | 1007 |
| Testamentin moiteprosessin vaikutus testamentin saajien väliseen oikeudenkäyntiin | 1008 |
| Testamentin saajien välisen oikeudenkäynnin vireillepano | 1009 |
| Kanneperusteet testamentin saajien välisessä oikeudenkäynnissä | 1011 |
| Testamentin saajan ja perillisen puolisoiden kannevalta..... | 1013 |
| 7 Puolison avio-oikeuden poissulkevan määräyksen pätevyyden riitauttaminen | 1014 |
| Avio-oikeudesta määrääminen | 1014 |
| Määräämisvallan rajat | 1016 |
| Aviopuolison oikeussuoja | 1016 |
| XXV LUKU TESTAMENTIN TULKINTAKANNE | 1019 |
| 1 Tulkintakanne vahvistuskanteena | 1019 |
| Tulkintakanteen määritelmä | 1019 |
| 2 Kannevalta | 1020 |
| Kenellä on valta nostaa tulkintakanne?..... | 1020 |
| Puuttuva kannevalta | 1021 |

| | | |
|--|---|------|
| 3 | Tulkintakanteen ajalliset rajat | 1026 |
| | Testamentin tulkintakanne ei ole määräaikaan sidottu | 1026 |
| | Kohtuullisen ajan sääntö | 1026 |
| 4 | Tulkintakanteiden päätyypit | 1027 |
| | Perusedellytyksenä testamentin epäselvyys | 1027 |
| | Epäselvän ilmaisun tulkintaa koskeva kanne | 1029 |
| | Testamentin tekijän tarkoituksen tulkintaa koskeva kanne | 1036 |
| | Toissijaismääräyksen tulkintaa koskeva kanne..... | 1039 |
| | Legaatn tulkintaa koskeva kanne | 1043 |
| | Testamentin sisältämän aikamääräyksen tai ehdon tulkinta | 1047 |
| | Testamentin tekijän ilmaisuerehdyksen tulkintaa koskeva kanne..... | 1048 |
| | Rauenneiden edellytysten aiheuttama tulkintatarve.... | 1052 |
| | Testamentin laatimisen jälkeen muuttuneiden olosuhteiden aiheuttama tulkintatarve | 1056 |
| 5 | Testamentin tulkintakanne ja lakiosa | 1057 |
| | Myöhästynyt lakiosailmoitus ja testamentin tulkinta .. | 1057 |
| | Lakiosaa koskevat testamenttimääräykset | 1058 |
| 6 | Pesänselvittäjän ja -jakajan tulkintavalta testamenttiriidoissa | 1059 |
| | Perinnönjakoa edeltävä testamentin tulkinta..... | 1059 |
| | Pesänselvittäjän ja -jakajan tulkintavelvollisuus | 1060 |
| | Pesänjakajan tulkintavallasta | 1063 |
| XXVI LUKU TESTAMENTTIIN PERUSTUVA LAINHUUTO, ERITYINEN OIKEUS JA VALLINTARAJOITUS | | |
| 1 | Lainhuudatus testamentin perusteella | 1067 |
| | Omistusoikeuden laajuus ja lainhuuto testamentin nojalla | 1067 |
| | Lykkäävät ja purkavat ehdot..... | 1070 |
| | Lainhuutopäätöksen erityiset edellytykset | 1072 |
| | Legaatn saajan oikeudesta saada lainhuuto | 1074 |
| | Yleistestamentin saajan oikeudesta saada lainhuuto ... | 1075 |
| | Lesken tekemään testamenttiin perustuva lainhuuto .. | 1076 |

Sisällys

| | |
|--|------|
| Lainhuudatusajan alkaminen testamenttiin perustuvissa saannoissa..... | 1078 |
| 2 Erityisen oikeuden kirjaaminen | 1079 |
| Kirjaamiskelpoiset oikeudet | 1079 |
| Kirjaamisen edellytykset ja oikeusvaikutukset | 1080 |
| 3 Erityisen oikeuden kirjaamista ja lainhuutoa koskevan hakemuksen lepäämään jättäminen | 1080 |
| Valmisteleva päätös | 1080 |
| Päätöksen oikeusvaikutukset | 1081 |
| 4 Vallintarajoituksen merkitseminen | 1081 |
| Omistusoikeutta heikommasta oikeudesta tehtävä merkintä | 1081 |
| Tosioloja vastaamattoman vallintarajoitusmerkinnän poistaminen | 1083 |
| KIRJALLISUUS | 1085 |
| OIKEUSTAPAUSHAKEMISTO | 1101 |
| LAINKOHTAHAKEMISTO | 1115 |
| ASIAHAKEMISTO | 1123 |